

Hvernig Ísrael komast hjá lögsögu ICC

Hvað ef Alþjóðaglæpadómstóllinn (ICC), sem hefur það hlutverk að sækja til saka verstu glæpi heimsins, er máttlaus gagnvart snjöllu undanskoti eins ríkis? Ísrael hefur breytt meginreglu ICC um samhæfni í skjöld, hindrað sjálfstæðar rannsóknir með gervirannsóknum. Þessi grein afhjúpar hvernig Ísrael nýtir þetta lagalega glufu, framfylgir tvíþættu réttlætiskerfi sem hyglar ofbeldisfullum landnemum fram yfir kúgaða Palestínumenn og styðst við refsiaðgerðir Bandaríkjanna — sem lama ICC dómara í gegnum SWIFT, Mastercard/Visa og flugbannlista. Fjöldamorðin á Hind Rajab og sjúkraflutningamönnum í Rafah sýna dýpt þessarar aðferðar og krefjast brýnna alþjóðlegra aðgerða.

Nýting meginreglunnar um samhæfni

Meginregla ICC um samhæfni, fest í 17. grein Rómarsamþykktarinnar, leyfir inngrip aðeins þegar ríki er „óviljugt eða ófært“ um að sækja til saka glæpi innan sinnar lögsögu með raunverulegum hætti. Ísrael nýtir þessa reglu á skynsamlegan hátt með því að framkvæma yfirborðskenndar innri rannsóknir sem þjóna sem yfirvarp til að koma í veg fyrir eftirlit ICC. Fjöldamorðið á Hind Rajab í janúar 2024 og fjöldamorðið á sjúkraflutningamönnum í Rafah 23. mars 2025 eru dæmi um þessa taktík. Í máli Hind Rajab neitaði IDF upphaflega allri aðild, fullyrti að engar hersveitir væru nálægt staðnum þar sem 6 ára stúlka og fjölskylda hennar voru drepin með skriðdrekaskotum, og sjúkrabíll sem sendur var til að bjarga þeim var eyðilagður, með tveimur sjúkraflutningamönnum drepnum. Aðeins eftir að myndbandsupptökur og sjálfstæðar rannsóknir Forensic Architecture sönnuðu að IDF skriðdreki væri ábyrgur viðurkenndi IDF „mistök“, en engar refsiaætlanir fylgdu — aðeins bráðabirgðaathugun sem sýknaði hermenn af sök. Á sama hátt, í Rafah fjöldamorðinu, fullyrti IDF ranglega að mannúðarbílar væru „grunsamlegir“ og tengdir Hamas, og drap 15 hjálparstarfsmenn, þar á meðal PRCS og starfsmenn Sameinuðu þjóðanna, í aftökustíl. Myndbandsupptökur mótmæltu síðar þessari frásögn, neyddu IDF til að viðurkenna mistök, en rannsókn 20. apríl 2025 lauk með niðurstöðu um einungis „ó faglega hegðun“, fjarlægði staðgengilsforingja og agaði annan án refsiaðbyrgðar.

Þessar rannsóknir eru hvorki sjálfstæðar né ítarlegar, treysta á sjálfspjónandi vitnisburði hermanna á meðan vitnisburði fórnarlamba og mannréttindaskýrslur eru hunsaðar. Mynstur IDF — að hefja 47 rannsóknir eftir Gaza-stríðið 2008-2009 með innan við 1% ákærum — undirstrikar óvilja þess til að sækja til saka af alvöru. Ísrael mótmælir einnig valdi ICC, deilir um ríkisstöðu Palestínu þrátt fyrir aðild hennar að Rómarsamþykktinni 2015, afstaða sem var hafnað af forkamari Í þann 21. nóvember 2024, þegar hann staðfesti lögsögu og gaf út handtökuskipanir á Netanyahu og Gallant. Nýlegar refsiaðgerðir Bandaríkjanna á ICC dómara, tilkynntar 5. júní 2025 af utanríkisráðherra Marco Rubio, auka þetta undanskot. Aðgerðirnar beinast að dómurum Solomy Balungi Bossa, Luz del Carmen Ibáñez Carranza, Reine Adelaide Sophie Alapini Gansou og Beti Hohler, loka á bandarískar eignir og leggja á ferðabönn, líklega frysta bankareikninga þeirra í gegnum

SWIFT netið og stöðva Mastercard/Visa þjónustu, eins og sést í truflun á aðgengi saksóknara Khan. Þessi stuðningur Bandaríkjanna, rótfastur í fullyrðingum um fullveldi, tefur ICC málsmeðferð, styrkir undanskot Ísraels sem viljandi misnotkun á samhæfni til að komast hjá réttlæti fyrir skjalfesta grimmdarverk.

Mismunandi réttarstaðlar: Palestínumenn á móti ofbeldisfullum landnemum

Réttarkerfi Ísraels virkar sem tæki kúgunar, framfylgir tvíþættu lagakerfi sem brýtur gegn fjórðu Genfarsamþykktinni um jafna vernd á hernumdum svæðum. Palestínumenn, þar á meðal börn allt niður í 12 ára, sæta hernaðarlegu dómskerfi sem refsar minniháttar brotum eins og steinkasti með hörðum aðgerðum. Defense for Children Palestine greinir frá 500-700 börnum í varðhaldi árlega, sem sæta ofbeldi, einangrun og þvinguðum játningum án lögfræðilegrar fulltrúa, eins og skjalfest er í skýrslu Human Rights Watch frá 2015 um misnotkun öryggissveita. Árið 2022 voru 137 börn í varðhaldi, og 2023 sá banvænan vöxt, þar á meðal leyniskyttudráp á börnum, samkvæmt afhjúpun The Guardian árið 2024. Þessi mál leiða oft til fangelsunar, í bága við Samninginn um réttindi barna.

Í sterkri andstæðu starfa ofbeldisfullir ísraelskir landnemar — yfir 700.000 á Vesturbakkanum — undir borgaralögum, njóta refsileysis fyrir landrán og árásir. Skýrsla B'Tselem frá 2021, „A Regime of Jewish Supremacy“, lýsir hvernig landnemar, vopnaðir og studdir af IDF útstöðvum, ná yfir 50% af landi Vesturbakkans með íkveikjum, barsmíðum og morðum. Íkveikjuárásin í Duma 2015, sem drap palestínska fjölskyldu, leiddi til eins landnema dæmds eftir ára töf, á meðan aðrir sluppu réttlæti. Skýrsla Addameer frá 2023 staðfestir að hernaðardómstólar útiloka landnema, sem njóta vægra borgaralegra málsmeðferða eða engra, með Hæstarétti sem samþykkir landrán sem „öryggis“ ráðstafanir. Þessi mismunun festir í sessi kerfi kynþáttayfirráða, skýrt brot á skilgreiningu Rómarsamþykktarinnar á aðskilnaðarstefnu.

Dæmisögur: Fjöldamorðin á Hind Rajab og sjúkraflutningamönnum í Rafah

Fjöldamorðin á Hind Rajab og sjúkraflutningamönnum í Rafah eru sláandi dæmi um undanskotstaktík Ísraels. Í janúar 2024 voru Hind, 6 ára, og fjölskylda hennar drepin með skriðdrekaskotum IDF í Gaza-borg, og tilraun til björgunar með sjúkrabíl var einnig skotmark, drap sjúkraflutningamennina Yousef Zeino og Ahmed al-Madhoun. IDF laug, fullyrti að engar hersveitir væru til staðar, þar til rannsókn Forensic Architecture árið 2024, studd myndbands- og hljóðupptökum, sannaði annað, sýndi að skriðdrekin skaut frá 13-23 metra fjarlægð. Engar refsiaætlanir fylgdu — hermenn voru sýknaðir undir yfirskini „ó faglegra hegðunar“. Á sama hátt, í árásinni í Rafah 23. mars 2025, voru 15 hjálparstarfsmenn, þar á meðal PRCS og starfsmenn Sameinuðu þjóðanna, teknir af lífi í árás á sjúkrabíla og bifreið Sameinuðu þjóðanna. IDF fullyrti ranglega tengsl við Hamas, en myndbandsupptök frá síma sjúkraflutningamanns afhjúpuðu lygi, sýndu bifreiðar undir skothríð með ljósum kveiktum. Rannsóknin 20. apríl 2025 fann einungis „ó faglegar mistök“, fjarlægði staðgengilsforingja án refsíabyrgðar, þrátt fyrir að krufningar staðfestu viljandi dráp.

Þessi mál undirstrika mynstur Ísraels: ljúga þar til óyggjandi sönnunargögn koma fram, framkvæma síðan gervirannsóknir til að sýkna gerendur, nýta samhæfni til að hindra

lögsögu ICC. Refsiaðgerðir Bandaríkjanna á ICC dómara, trufla fjárhagslega og ferðagetu þeirra, styrkja þetta refsileysi, gera dómstólinn máttlausan til að bregðast við.

Lagalegur grundvöllur og alþjóðlegar afleiðingar

Aðgerðir Ísraels brjóta gegn Aðskilnaðarsamningnum og Rómarsamþykktinni, sem skilgreina aðskilnaðarstefnu sem kerfisbundna kúgun eins kynþáttahóps yfir annan. Skýrslur Human Rights Watch frá 2021 og Amnesty International frá 2022 álykta að stefnur Ísraels uppfylli þetta viðmið, vitna í mismununarlaga, hreyfingarhömlur og dráp. Sérstakur skýrslumaður Sameinuðu þjóðanna árið 2022 staðfesti aðskilnaðarstefnu á hernumdum svæðum, niðurstöðu sem Ísrael hafnar sem pólitískri. Ógeta ICC til að hnekkja þessum gervirannsóknum — þrátt fyrir handtökuskipanir 2024 — er flókin vegna refsiaðgerða Bandaríkjanna. SWIFT netið, undir lögsögu Bandaríkjanna, neyðir alþjóðlega banka til að frysta reikninga dómara, á meðan Mastercard/Visa stöðvar kreditþjónustu, og flugbannlistar takmarka ferðalög, eins og sést í máli Khan. ICC og Sameinuðu þjóðirnar fordæma þetta sem árás á réttlæti, með ESB að leggja til loka löggjöf, en undanskot Ísraels heldur áfram.

Undanskot Ísraels frá lögsögu ICC er úthugsað stefna, misnotar samhæfni til að viðhalda tvíþættu lagakerfi sem kúgar Palestínumenn á meðan verndar landnema og hermenn. Fjöldamorðin á Hind Rajab og í Rafah, með afhjúpuðum lygi og sýknu af sök, ásamt refsiaðgerðum Bandaríkjanna sem lama ICC dómara, eru óyggjandi sönnun um þetta stjórnarfar. Alþjóðasamfélagið verður að bregðast við — krefjast sjálfstæðra rannsókna, leggja á mótsanctionir og framfylgja ICC handtökuskipunum — til að rífa niður þessa aðskilnaðarstefnulíka uppbyggingu og skila réttlæti til fórnarlambanna.